

IETEIKUMI ŠĶIRNES AUDZĒŠANAI

Šķirnes 'Baltais Dzidrais' kloni

ŠĶIRNES ĪPATNĪBAS:

Agra vasaras šķirne. Piemērota piemājas dārziem.

Koks vidēja auguma, jaunībā pastāvs, vēlāk izplests. Ražo pārsvarā uz rievaiņiem, bet arī uz gadiem augļzariem. Ražo labi, bet izteikti periodiski.

Augļi lieli, neretinot vidēji lieli, ieapaļi vai ieapaļi koniski, formā mainīgi. Daļai augļu sānos izteikta šuve. Tehniskā gatavībā augļu krāsa zaļgandzeltena, vēlāk gaiši dzeltena vai gandrīz balta. Mīkstums irdens, saldskābs, aromātisks. Bieži dzidrojas serdē. Izmantojami virtuvē, pārstrādei un desertam.

Ienākas no jūlija beigām līdz augusta vidum, agrāk ienākas vieglās augsnēs. Tehniskā gatavībā vāktus augļus var glabāt vairāk par mēnesi, bet labāka garša ir tiem, kas ienākušies kokā. Nokavējot vākšanu, kļūst miltaini.

Slimībizturība: vidēja izturība pret kraupi, puvēm un vēzi.

KLONI:

Šķirne cēlusies Latvijā 19. gadsimta vidū vai agrāk, un laika gaitā tai izveidojušies vairāki kloni. Jāņem vērā, ka droši klonu atšķirības var noteikt tikai ar gēnu marķieriem, jo koku ražība atkarīga vispirms no augšanas apstākļiem, bet augļu lielums, forma un krāsojums - gan no augšanas vietas, gan ražas lieluma.

Gēnu marķieru analīzes uzrādījušas šādus atšķirīgus klonus un klonu grupas:

1. **Daugmales:** veido plašāku koka vainagu, iespējams, 'Baltā Dzidrā' sēklaudzis, nevis klons.
2. **Soldovera:** ļoti ražīgs un lielaugļains, pēc šīm īpašībām izmēģinājumā uz B.9 pārspēja visus citus klonus. Augļi gludi, izlīdzināti.
3. **Rogu** (identisks ar Garaušu un Staru kloniem) - ražīgs, augļi lieli, izlīdzināti. Dažos gados augļi ribaināki nekā citiem kloniem. Izplatīts dažādās Latvijas vietās, pavairo Dārzkopības institūta kokaudzētava.
4. **Skuju:** ražīgs, augļi ļoti izlīdzināti, bet ne tik lieli kā citiem kloniem. Daudz pavairojusi bijuši kokaudzētava "Laučiņi" pie Dobeles.
5. **Skrīveru:** ienākas dažas dienas vēlāk; ražīgs.
6. **Šoha** (identisks ar klonu Skujiešu Nr. 4) – mazražīgāks par citiem kloniem. Līdz 1940. gadam izplatīja pazīstamā Šoha kokaudzētava Salaspilī.

Gēnu marķieri nav pārbaudīti, bet skaidri atšķirīgi ir sekojošie kloni:

7. **Purciņa:** sens klons ar tumšāk dzelteniem augļiem, augsta ikgadēja ražība. Augļi vidēji lieli, bet izlīdzināti pēc lieluma. Sens, vēsturisks, Valmieras reģionā sastopams klons.
8. **Samohvaloviču:** izdalīts Baltkrievijā. Augļi lielāki nekā tipiskajiem 'Baltajiem Dzidrajem', ar raksturīgu šuvi. Izceļas ar labu, mazāk periodisku ražību. Vērtīgākā īpašība - mīkstums saglabā savu sulīgumu aptuveni 2 - 3 nedēļas ilgāk nekā pārējie novērotie kloni. Šis klons tiek pavairots pārsvarā Tukuma novada stādaudzētavās.

Vairums pētnieku uzskata, ka 'Baltais Dzidrais' cēlies kā senās Krievijas šķirnes 'Belij Naļiv' jeb 'Īstais Baltais Dzidrais' klons. 'Belij Naļiv' šobrīd plašāk audzē tikai Krievijā. Lai to atšķirtu, Balto Dzidro' Krievijā sauc 'Belij Naļiv Pribaltijskij' vai 'Papirova'. Tomēr dažkārt abas šķirnes jauc vai uzskata, ka tās ir identiskas. Būtiskas 'Belij Naļiv' atšķirības ir sīkāki augļi un zemāka izturība pret kraupi. Ir arī mazāk manāmas atšķirības, kā nedaudz stāvāks koku vainags, vienmēr koniska augļu forma un garāks augļu kāts.

REKOMENDĀCIJAS:

Pavairošanai ieteicamāki ir sekojoši 'Baltā dzidrā' kloni: **Soldovera**, **Samohvaloviču**. Nav ieteicams Šoha klons. Kokaudzētavām ieteicams norādīt uz etiķetes arī klona nosaukumu.

‘Baltais Dzidrais’, Soldovera klons

‘Baltais Dzidrais’, Samohvaloviču klons

‘Belij Naļiv’ (Daugavpils novads)

‘Baltais dzidrais’, Purciņa klons

Šķirnes ‘Baltais Dzidrais’ kloni